MŰEMLÉKEK
A JÖVŐ
SZÁMÁRA

HISTORIC PROPERTIES
FOR POSTERITY

A kötet megjelenését támogatta:

Kiadó
ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület
Felelős kiadó:
Nagy Gergely

Szerkesztette:
Dobosyné Antal Anna, Nagy Gergely
Angol fordítás:
Charles Horton

A borítót és a könyvet tervezte:
Piros Zoltán
A fotókat készítette:
Arnóth Ádám
Köszönetet mondunk a Hajós Építészirodának a 38–41., Széphegyi Lászlónak a 41., Németh Katalinnak a 61., Bereczki Zoltánnak a 66–69. oldalakon lévő képeknek a kiadványban való szerepeltetéséért.

A nyomdai előkészítést
a kvanum Kkt.
a nyomdai kivitelezést
a Mesterprint Kft. végezte

© ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület
ISBN 978-963-08-1079-1
Elektronikus megjelenés: ISBN 978-615-82099-9-1

BUDAPEST
2011

MŰEMLÉKEK A JÖVŐ SZÁMÁRA

HISTORIC PROPERTIES FOR POSTERITY

ICOMOS-DÍJAS HELYREÁLLÍTÁSOK

ICOMOS AWARD WINNING REHABILITATION PROJECTS

2006–2011

Tartalom

Ajánlás 6

2006
Budapest, Király utca 9. 11
Gyula, vár 15
Sopron, Zeneiskola 19

2007
Budapest, volt Hatvani-Deutsch palota 23
Győr, Szent Ignác templom 27
Veszprém, Dubniczay-ház 31

2008
Budapest, ELTE Gólyavár 35
Szeged, Főpályaudvar (Indóház) 39
Székesfehérvár, Hiemer-Font-Caraffa-ház 43

2009
Budapest, Jókai utca 6., Irodaépület 47
Fővárosi Állat- és Növénykert 51
Budapest, Margitszigeti domonkos kolostor 55

2010
Balatonfüred-Arács, Lóczy utca 51., Üzletház 59
Budapest, Wahrmann-palota 63
Ózd, Városi Művelődési Központ „OLVASÓ” 67

2011
Budapest, Rácz-fürdő 71
Sopronbánfalva, egykori pálos-karmelita rendház 75

Az ICOMOS 78

Contents

Dedication 7

2006
9 Király Street, Budapest 11
Castle, Gyula 15
Music School, Sopron 19

2007
Former Hatvani-Deutsch Palace, Budapest 23
Church of Saint Ignatius, Győr 27
Dubniczay House, Veszprém 31

2008
The Gólyavár from ELTE, Budapest 35
Main Railway Station, Szeged 39
Hiemer-Font-Caraffa House, Székesfehérvár 43

2009
Office Building, 6 Jókai Street, Budapest 47
Budapest Zoo and Botanical Garden 51
Dominican Convent on Margit Island, Budapest 55

2010
Market, 51 Lóczy Street, Balatonfüred-Arács 59
Wahrmann Palace, Budapest 63
Municipal Culture Center Reading Room, Ózd 67

2011
Rácz Baths, Budapest 71
Former Paulite/Carmelite Convent, Sopronbánfalva 75

ICOMOS 79

Ajánlás

Nagy Gergely
elnök

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottságának (a műemlékvédelem legnagyobb nemzetközi szakmai civil szervezetének magyar tagja) célja és feladata, hogy a társadalom minden tagjának és szervezetének felhívja a figyelmét az építészeti és kulturális örökség értékére, szakszerű megőrzésük fontosságára.

Immár hagyomány, hogy az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága minden évben a Műemléki Világnapon – április 18-án – ICOMOS-díjjal tünteti ki az általa legjobbnak ítélt műemlék-helyreállításokat. A Díjat 2006-ban hozta létre a Magyar Nemzeti Bizottság – egy évvel azt követően, hogy megalapította a műemlékvédelmi Citrom-díjat. Ez utóbbi célja az volt, hogy azokra a társadalmi jelenségekre, mulasztásokra, felelőtlenségekre hívja fel a figyelmet, amelyek legjobban veszélyeztetik műemlékeinket. Ennek a negatív díjnak olyan jelentős visszhangja lett, ami elgondolkoztatta szervezetünket. A követendő helyreállítások elismerésével, azok népszerűsítésével is mutathatunk példát. Az ICOMOS-díj alkalom arra is, hogy elismerjük az alkotókat és megmutassuk, hogy egy régi érték hogyan szolgálhatja megújulva mai világunkat úgy, hogy az a jövő számára is hitelesen hirdesse az eredeti műemléki értéket. Ez a szakmai díj az egyetlen, amely itthon a legjobb műemlék-helyreállításokat hivatott elismeri.

A műemléki értékek megőrzésével és bemutatásával egy szakszerűen megújult épület, új rendeltetés céljára történő átépítés, bővítés, természeti értékek, parkok, kertek mintaszerű helyreállítása, történeti környezetbe harmonikusan illeszkedő, annak történeti és táji értékeit tiszteletben tartó új épület – mind kiérdemelheti a címet a kiírás szerint. Általában nem az alkotók pályáznak, hanem a szakma javasolhat jelölteket. Az ICOMOS, a Magyar Építőművészek Szövetsége, a Magyar Urbanisztikai Társaság és a Porta Speciosa által delegáltak alkotják a zsűrit. Ajánlásukra az ICOMOS elnöksége dönt a díj odaítélésről.

Közös kötetbe rendezve 2006–2011 díjazott épületeit – bemutathatjuk a mai magyar műemlékvédelem szemléletét és legújabb eredményeit. A kötet összegzés az elmúlt hat év legjelesebb helyreállításaiból. Az ismertetett példák közös jellemezője, hogy mind a kutató, a tervező, a műemléki felügyelő, az építtető, a kivitelező összefogásával, egymás segítésével született. A szakszerűség, a szaktudás és a tehetség tette ezeket a helyreállításokat méltóvá a Díjra. Egy helyreállított, értőn használt műemlék közös öröm. Egyrészt hirdeti a felelős tulajdonos szellemi gazdagságát, másrészt a társadalom, a közösség gyarapodik azzal, ha közös kulturális örökségünk közkincsként újra múltunk gazdagsának hirdetőjévé válik.

A kiadvány mindenkihez szól: ingatlan tulajdonosokhoz, városlakókhoz, községben élőkhöz, szemlélődőkhöz, döntéshozókhoz, régi épületek tulajdonosaihoz. Nincs kis és nagy műemlék, csak érték van. Ennek az értéknek a megőrzése közös feladatunk.

Dedication

Gergely Nagy
president

In harmony with international and Hungarian objectives, the Hungarian National Committee of ICOMOS – as the Hungarian representative of the largest international professional civic organization for historic preservation – continuously makes every effort to direct the attention of all organizations and members of society towards the importance of constant expert care for every element of built and cultural heritage in the interest of preserving them and handing them down to future generations.
It has already become a tradition that every year on the International Day of Monuments and Sites, April 18th, the Hungarian National Committee of ICOMOS bestows ICOMOS Awards onto the historic rehabilitation projects it deems to have been the best. The ICOMOS Award was established in 2006 by the Hungarian National Committee – one year after it had established the historic preservation Lemon Award. The aim of the latter was to draw attention to instances of neglect and irresponsible behavior that endangered our historic properties to the greatest extent. There was such a significant reaction to this entirely negative message that our organization realized it could also present examples of rehabilitation to be followed by recognizing and publicizing them. The award is also a chance to acknowledge the architects and show how a revitalized old treasure can serve the world of today in a manner that allows its original historic character to be authentically propagated into the future. At the same time this professional award is the only opportunity for the recognition of historic rehabilitation projects.

According to the rules, projects that preserve and reveal historic character – including high-quality expertly revitalized buildings, alterations or additions for re-use, exemplary rehabilitation of natural assets, parks or gardens and new buildings that integrate harmoniously into a historic setting while respecting the historic and natural character – can all merit this title. In general it is not the project designers that apply for recognition, but the profession that recommends nominees. Delegates from ICOMOS, the Association of Hungarian Architects, the Hungarian Society for Urban Planning and Porta Speciosa make up the jury. The board of ICOMOS decides on the awarding of the prize.

By putting the award-winning buildings from 2006–2011 together in a single publication we can present the approach and most recent successes of contemporary Hungarian historic preservation. This publication is a summary of the most notable rehabilitation projects of the last six years. The common characteristic of the examples shown is that they stemmed from collaboration and mutual support between the researchers, architects, historic property inspectors, owners and contractors. Their professionalism, expertise and skill made these rehabilitation projects worthy of the award. A rehabilitated historic property utilized in an understanding manner is a pleasure for all. On one hand it proclaims the intellectual bounty of a responsible owner, and on the other hand society and the community are enriched when our joint cultural heritage reemerges as a public asset and displays our past to the world. This publication addresses everyone: property owners, inhabitants of cities or towns, sightseers and decision makers. There are no minor or major historic properties, just historic value and the preservation of this value is our mutual responsibility.

ICOMOS-DÍJAS HELYREÁLLÍTÁSOK

ICOMOS AWARD WINNING REHABILITATION PROJECTS

2006–2011

2006

Budapest, Király utca 9.

A Király utca legkorábbi eredetű műemlék épületét, az 1809 körül épült copf palotát 2000-ben adta el az önkormányzat. A teljesen leromlott műszaki állapotú épület kulturális célú hasznosítását határozták el, annak eredeti állapot szerinti teljes műemléki felújításával. A megszokott gyakorlattól eltérő volt a tulajdonosok hozzáállása. Nem volt cél az eredeti épületrészek elbontása, vagy a bővítés, de még a tetőtér beépítése sem. Ideális partneri viszonyt alakítottak ki a műemléki hatósággal, így a legkisebb részletek megoldása is egyeztetve, az ajánlásoknak megfelelően történt.

A felújítást megelőző, dokumentált műemléki kutatás teremtette meg a korrekt műemléki helyreállítás alapjait. A tulajdonosok az épület eredeti tömegét megtartva elvégezték az épületszerkezetek rekonstrukcióját, elkerülve a fejlesztések során szokásos hozzáépítést. Az eredeti nyílászárókat felújították, bizonyítva, hogy az ajtók, ablakok cseréje nélkül is korszerűen használható élettér alakítható ki. A földszinten a boltozatos üzlethelyiségek megtartásával egy reprezentatív virágbolt és egy galéria kapott helyet. Az első emeleti terek nagyvonalú összenyitásával kulturális hasznosításra nyílt mód, a következő szintet lakótérként alakították ki. Megújult az utcai és az udvari homlokzat, új burkolatot kapott a kapualj és az udvar.

A hat éve folyó felújítás főként magánerőből történt. A tulajdonosok és barátaik saját ráfordításával folyt a kivitelezési munkák nagy része.

9 Király Street, Budapest

The earliest historic building on Király Street, a late Baroque palace built around 1809, was sold by the municipal government in 2000. The owners decided to use this building, whose technical condition had completely deteriorated, for cultural purposes through a full historic rehabilitation based on its original condition. Their attitude was different than commonly experienced. There was no intention of demolishing any original sections of the building or building any additions, or even developing the attic space for use. An ideal partnership developed with the office for historic preservation, and so the project proceeded in accordance with its recommendations and through agreement on the handling of the smallest details.

Documented historic research prior to the project provided the basis for a proper historic rehabilitation. The owners completed the rehabilitation of the building's structure while preserving its original volume, avoiding the additions or extensions that usually accompany development projects. The original fenestration was restored, proving that an up-to-date functional space could be fashioned without having to replace any doors or windows. On the ground floor a stately flower shop and gallery were placed in the rehabilitated vaulted shop premises. Through opening up the spaces on the second story onto one another for the most part, this level was made suitable for cultural events, and the third floor was modeled into a living space. The street front and courtyard façades were rehabilitated and the entryway and courtyard were repaved.

This six-year project was accomplished primarily through private funds. The major part of the labor to realize the project was by the owners themselves and their friends.

Közreműködők / Project participants

Építész / Architect:
Tamás Attila
Kivitelező / Contractor:
Családi vállalkozás / Family business
Építtető / Owners:
Hencsei Kálmán és Verasztó Lajos
Restaurátor / Restoration:
Tóth Kálmán
Műemléki felügyelő / Conservation officer:
Sajti Zsuzsa

2006

Gyula, vár

A Magyar Királyság területén szerencsés módon legépebben megmaradt, középkori helyiségsorokkal bíró főúri rezidencia, a Körösökkel körülvett szigeten 1405 körül felépített gyulai téglavár. Az 1566-os török ostromig több elkülöníthető periódusban, de a kutatások szerint gyakorlatilag folyamatosan épülő, átépülő erődítmény falait, tornyát, belső lakószárnyait Maróti János macsói bán emeltette.
1953-ban kezdték el a régészeti feltárásokat. A kutatásokkal párhuzamos helyreállítási munkák során a felújított, lapostetővel fedett palotaszárnyakban vármúzeumot rendeztek be, mely 1989-ig fogadta a látogatókat. 1990–91-ben magastetővel fedték le a palotaszárnyakat és a tornyot. 1995–96-ban elkészült a várfalak helyreállítása.
2003-ig folytak a külső várra, földművekre, török kori építményekre is kiterjedő régészeti feltárások. A vármúzeumnak, a nyári időszakban az udvaron működő négy évtizedes múlttal büszkélkedő várszínháznak helyet adó középkori épületnek műemléki helyreállítása ennek alapján történt. 2005-ben nyílt meg a megújult múzeum.
Minden résztvevő kiváló együttműködése eredményeként a nemzetközi és a magyar műemlék-helyreállítási elveket, szakmai követelményeket messzemenően kielégítő, a kortárs építészeti eszközök harmonikus beillesztésével egységes, ugyanakkor hiteles megjelenést biztosító felújítás készült a vár legutóbbi megújulásakor.

Castle, Gyula

Built around 1405 on an island encircled by the Körös Rivers, the brick castle of Gyula is the aristocratic residence that through fortunate circumstances has the best preserved surviving medieval section within the territory of the Kingdom of Hungary. János Maróti, the Ban of Macsó erected the walls, towers and interior residential wing of this fortification, whose construction and remodeling occurred in several periods that research shows were essentially continuous up until the Turkish siege of 1566.
Archeological excavations were begun in 1953. In conjunction with the research, a castle museum that welcomed visitors until 1989 was established in the restored flat-roofed palace wings during the course of the rehabilitation work. In 1990–91 the palace wings and the tower were given sloped roofs. The restoration of the exterior castle walls was completed in 1995–96.
Archeological investigations that extended to the exterior castle, the earthworks and the structures from the Turkish period continued until 2003. During this, a historic rehabilitation was completed on the medieval building that provides a home for the castle museum as well as the castle theater, which looks back upon a proud history of 40 years of providing entertainment in the castle courtyard during the summer months. The renovated castle museum opened in 2005.
As a result of the outstanding teamwork of all participants, a project that easily satisfies the principles and professional expectations of international and Hungarian historic rehabilitation and that ensured a unified as well as authentic appearance through the harmonious integration of contemporary architectural elements has been achieved in the castle's most recent rehabilitation.

Közreműködők / Project participants

Építész / Architects:
Koris János, Vízer Balázs
Kutató / Research:
Gerelyes Ibolya, Feld István, Szekér György
Kőrestaurátor / Stone restoration:
Rákos Péter
Kivitelező / Contractor:
Renovit Építőipari Kft
Műemléki felügyelő / Conservation officer:
Széphegyi László
Beruházó / Investors:
Gyula Város Önkormányzata,
Kulturális Örökségvédelmi Hivatal,
Kincstári Vagyoni Igazgatóság

2006

Sopron, Zeneiskola

A jezsuiták soproni konviktusa 1659–60-ban épült a külső városfal közelében. A nagyméretű, igényes épületet eredeti rendeltetése szerint csak 1685-ig használták, mikortól méltatlan módon csak gazdasági célokat szolgált egészen a legutóbbi időkig.
Sopron városa 2000-ben hozta meg azt a kedvező döntést, hogy zeneiskoláját ebbe az épületbe költözteti. A konviktus helyreállítása és bővítése az erre kiírt pályázat győztes terve alapján készült.
A tervek szerint a műemlék gondos felújításon esett át, visszaállhatott eredeti térrendszere, restaurálták a megtalált értékes famennyezeteit. Megújult külsejével, restaurált ablakaival 300 év után visszakapta méltó városképi szerepét is.
A zeneiskola funkcióinak csak egy része fért az egykori konviktusba, így szükségessé vált a telken található régi lakóház felhasználása mellett új épületszárny tervezése is. Az új épületrészek telepítésükkel figyelembe veszik a Sopronra jellemző szűk udvaros beépítést, egyúttal jól használható udvart képeznek a régi épületekkel, anyaghasználatukkal szintén a helyi hagyományokra utalnak. Az új épületrészek egyértelműen a kortárs építészet hangvételét alkalmazzák. A három szárny kapcsolatát, közlekedését lépcsőtorony és összekötő híd biztosítja.
Példamutató a műemlék magas színvonalú restaurálása, az új épületek építészeti megoldása és a városi környezetével kialakult harmonikus kapcsolata.

Music School, Sopron

The Jesuit boarding school in Sopron was constructed in 1659-60 near the city's outer wall. This large, high-quality building was only used for its original purpose until 1685. Following this and until recent times, the building had only been used in an unworthy manner, for agricultural purposes.
In 2000 the city of Sopron made the encouraging decision to move its music school into the building. The rehabilitation of the school and an addition were prepared on the basis of a plan that won a design competition.
This historic property went through a careful rehabilitation according to these plans. The original organization of its interior spaces was re-established and the valuable wooden ceilings that were found were restored. With its revitalized exterior and restored windows it also reacquired its deserved role in the cityscape.
There was only space in the former boarding school for a portion of the music school's needs, so it became necessary to design a new building wing in addition to utilizing an old residence on the lot. The location of the new building sections took into account the characteristic architecture of Sopron with narrow courtyards, and while designing these functional courtyards the local traditions were also echoed in construction and materials. The new sections of the buildings do clearly have a contemporary tone though. The link and circulation between the three wings of the building is ensured by a stair tower and a connecting bridge.
The high quality restoration of this historic property, the architectural solutions for the new buildings and their harmonious link with the urban surroundings is exemplary.

B

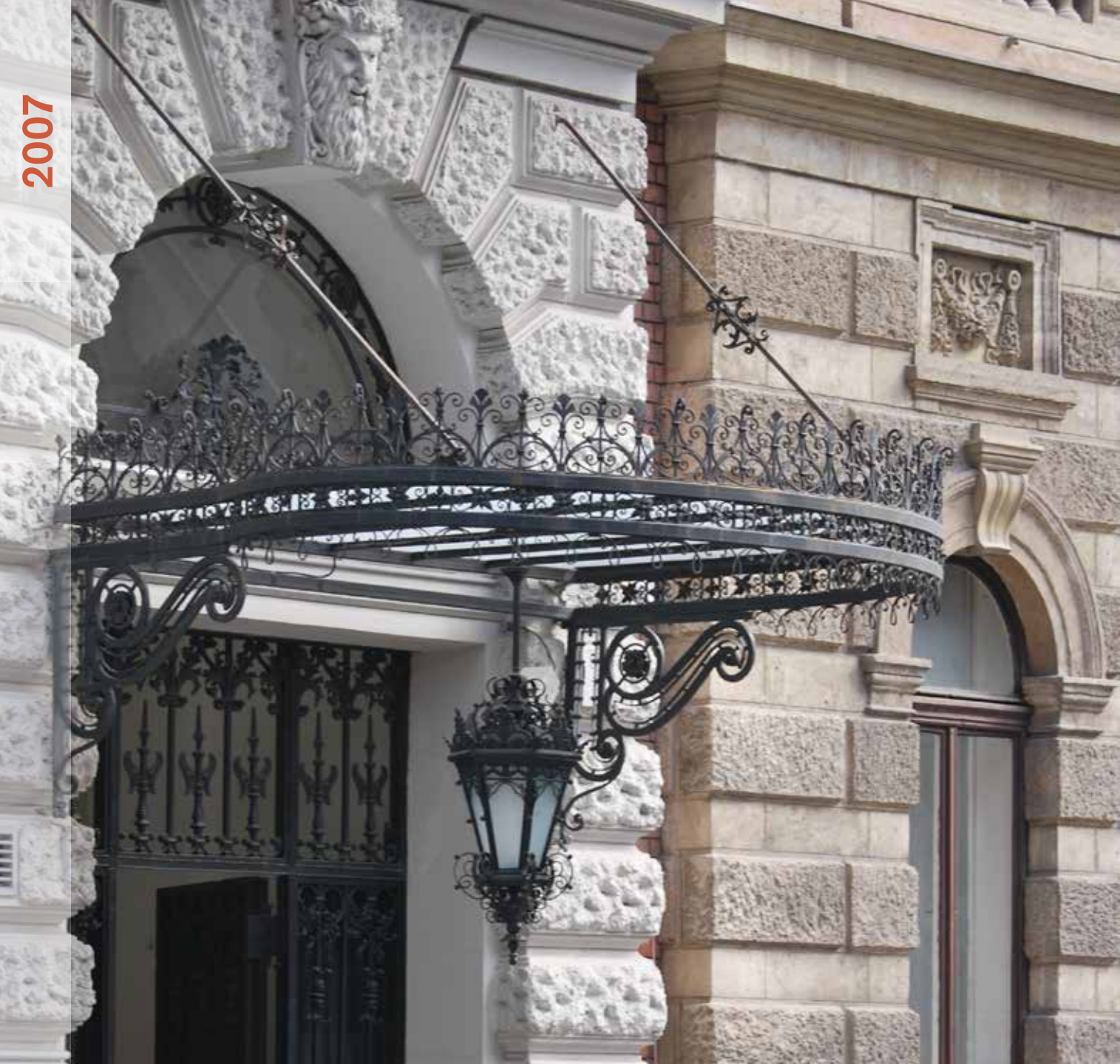
Közreműködők / Project participants

Építész / Architects:
Farkas Mária, Józsa Ágota, Józsa Dávid
Kutató / Research:
Nemes András, Gabrielli Gabriella
Építtető / Owner:
Sopron Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal
Kivitelező / Contractor:
KÉSZ ZRT. Kantó Imre
Műemléki felügyelő / Conservation officers:
Prekker Emma, Arnóth Ádám

2007

Budapest, Eötvös utca 13., volt Hatvani-Deutsch palota

A terézvárosi Eötvös utca 13. szám alatt álló palotát Hatvani-Deutsch József építtette. Az impozáns épület karaktere, eleganciája az építtető személyiségének reprezentatív kifejezője, egyben a kor építészetének lenyomata maradt napjainkig. Az Eötvös utcai szárny 1880-ban Bukovics Gyula tervei szerint épült neoreneszánsz stílusban, az 1902–1906 között bővítésként épült udvari szárny Kármán Aladár és Ullmann Gyula építészek munkája. Az ő alkotásuk a „gótikus ízvilágú" szecessziós ebédlő.

A palota az 1920-as években gazdát váltott, azóta ez a rangos épület ad otthont a spanyol Királyság Nagykövetségének. Felújítása és helyreállítása 2002–2005 között valósult meg. A megújulást a nagykövetség funkcionális igényei és a műszaki, technikai követelmények változása indokolta.

Az átalakítások, illetve átépítések mellett azonban követelmény volt az épület eredeti értékeinek feltárása és szakszerű bemutatása a mai kor igényeinek megfelelő fejlesztéssel összhangban. A tervezés döntéseit mindenütt megelőzte – illetve azzal együtt haladt – az épületkutatás. Feltárták a fa-, kő-, fém-, üveg-, padló- és stukkó részleteket. Leltározták a helyreállítható és menthető elemeket. Az építészeti-, műemléki helyreállítás a képző- és iparművészeti értékek megmentésével, szakrestaurátorok közreműködésével történt. A végleges eljárások, anyagok és színek megállapítása a festések, átfestések szondázása alapján történt. Az épület helyreállításával a spanyol Királyság Nagykövetsége nem csak egy jól funkcionáló épületet alakított ki, hanem Budapest is jelentősen gazdagodott, mert megszépült egy régi rangos palotája.

Former Hatvani-Deutsch Palace, 13 Eötvös Street, Budapest

József Hatvani-Deutsch built this palace standing at number 13 Eötvös Street in the Terézváros district. Its character and elegance have remained a stately expression of the personality of its builder to the present, and also provides an impression of the architecture of his day. The Eötvös Street wing was constructed in a Neo-Renaissance style in 1880 according to the designs of Gyula Bukovics, and the courtyard wing built as an addition between 1902 and 1906 was the work of the architects Aladár Kármán and Gyula Ullmann. Their work was the imposing dining room, a "Gothic" Art Nouveau composition.

The building changed owners in the 1920s, and since then this dignified building has provided a home for the Embassy of the Kingdom of Spain. The renovation and rehabilitation of the building took place between 2002 and 2005. The renovations were necessary due to the functional demands of the embassy and the change in its technical requirements.

However, alongside the alterations and remodeling a requisite was the uncovering and expert presentation of the building's original character in conjunction with the improvements to meet modern requirements. The architectural investigations always preceded or occurred alongside the design decisions. Wood, stone, metal, glass, flooring and plasterwork details were brought to light. The elements that could be recovered and restored were catalogued. The architectural and historic rehabilitation included saving works of fine and applied art, which occurred with the collaboration of experts in restoration. The determination of the final procedures, materials and colors for painting/repainting occurred on the basis of investigations. With the rehabilitation of the building, the Embassy of the Kingdom of Spain did not only receive a properly functioning building, but Budapest also was significantly enriched because a distinguished old palace reacquired its former beauty.

Közreműködők / Project participants

Építész / Architects:
Sylvester Ádám, Nagy Márton
Kutató / Research:
Antalné dr. Czétényi Piroska
Generál kivitelező / General contractor:
Lindner Budapest Kft.
Műemléki-restaurátor műszaki munkák vezetője /
Director of the technical historic restoration work:
Szebeni Nándor
A műemléki szakipari munka /
Expert historic rehabilitation work:
Architekton Rt.
Műemléki felügyelő / Conservation officer:
Tahi-Tóth Ilona

2007

Győr, Széchenyi tér 9. Szent Ignác templom

A jezsuiták templomát 1635 és 1641 között olasz építészek elképzelései alapján építették. Római barokk homlokzatát 1726-ban Witwer Márton tervei szerint két toronnyal bővítették.

A dongaboltozattal lefedett monumentális hosszhajóhoz az 1660-as években csatlakozó három-három kápolna szobrászati, festészeti és iparművészeti díszítései tökéletes harmóniát árasztanak. A főhajó mennyezetképei valamint a főoltár képe Paul Troger, a szobrok Johann Joseph Rossler alkotásai. A míves, aranyozott szószék Gode Lajos pozsonyi mester műve.

A homlokzatot 1963-ban újították fel. A tekintélyes főhajó nemrég befejezett restaurálását gondos művészettörténeti tanulmányok előzték meg. A helyreállítás során előbb a beázások okait szüntették meg, majd a barokk dekoráció – freskók, oltárkép, szószék, műmárvány burkolatok, berendezések – szakszerű, gondos helyreállítására került sor. A nagyszámú restaurátor művész munkájának összehangolása jelentős szerepet játszott a helyreállítás sikerében.

Az európai jelentőségű, kiemelkedő építészeti-művészeti értékű templombelső hiteles és esztétikus restaurálása követendő példa lehet más, hasonló feladat előtt álló egyházközösségnek is.

Church of Saint Ignatius, 9 Széchenyi Square, Győr

This Jesuit church was constructed between 1635 and 1641 on the basis of a concept by Italian architects. The Roman Baroque façade had two towers designed by Márton Witwer added to it in 1726.

The church has three chapels each on either side of its monumental barrel-vaulted nave. These were built in the 1660s and their sculptural, painted and applied art details radiate perfect harmony. The ceiling paintings of the nave as well as the main altar piece were the work of Paul Troger, and the sculptures were by Johann Joseph Rossler. The ornate gilded pulpit was the work of the master from Bratislava, Lajos Gode.

The façade was repaired in 1963. The recently completed restoration of the monumental nave was preceded by careful art historical study. During the course of the rehabilitation the causes of water infiltration were addressed first, then the careful expert restoration of the Baroque decoration – the frescoes, altar piece, pulpit, imitation marble surfaces and furnishings – took place. The cooperation of large numbers of restoration specialists played a significant role in the success of the project. The authentic and aesthetic restoration of this church interior that is of European significance and has outstanding architectural and artistic value should serve as an example to be followed by other congregations faced with similar tasks.

Közreműködők / Project participants

Festő-restaurátor / Painting restoration:
Lente István, Boromisza Péter, Nemessányi Klára, Forrai Kornélia, Hoós Mariann, Springer Ferenc, Verba Erika
Faszobrász restaurátor / wooden sculpture restoration:
Dabrónaki Béla, Budai Sándor, ifj. Bíró László, Jeney Zoltán, Marjai Zoltán, Radovics Krisztina, Szalay György, Csanda Jenő
Építtető / Owner:
Csóka Gáspár OSB, bencés rendfőnök, igazgató
Műemléki felügyelő / Conservation officers:
Haris Andrea, Erős Erika

2007

Veszprém, Dubniczay-ház

Dubniczay kanonok 18. sz.-i palotája a veszprémi várnegyed egyik legrangosabb barokk épülete. Évtizedeken át élte a gyakorlatilag gazdátlan műemlékek kilátástalan, méltatlan életét. Az üresen álló ház a 90-es évek második felében került a város tulajdonába. Az önkormányzat a helyreállítás érdekében építészeti tervpályázatot írt ki a tervezők kiválasztására. Az épület szakszerű kutatása feltárta az épület történetét és belsejének jelentős festett díszeit.

A helyreállításra csak évekkel később kerülhetett sor, ekkorra alakult ki az épület végleges funkciója, amely a téglamúzeum mellett László Károly hosszú ideje megfelelő helyet kereső műgyűjteményének is otthont adhatott. A jól megválasztott funkció és a közreműködők együttműködése példamutató helyreállítást eredményezett. Megőrizték az épület műemléki értékeit, az új elemek a kortárs építészet hangján szólnak, de harmonikus egységet alkotnak a régiekkel. Visszaállt a palota eredeti manzárd-teteje. A tetőtér-beépítés kiállító funkciója és építészeti megoldása nem zavarja az összképet, és megmaradt a jó hangulatú, nagy távlatra nyíló udvar is. A utcai homlokzatnál alkalmazott vakolat összetétele és a faszénőrleménnyel előállított venyigeszürke színezés a hagyományos anyagokat és technológiát követi. A restaurátorok néhol teljes falkép-helyreállítást végeztek, míg másutt csak tisztítás és konzerválás készült. Ez nemcsak a kortárs képzőművészeti kiállítás igényeinek felel meg, de a látogató számára is átélhetővé teszi a barokk térsor korát, történetét, régiségértékét.

Dubniczay House, Veszprém

The 18th century palace of the canon Dubniczay is one of the most distinguished Baroque buildings in the castle district of Veszprém. For decades it survived essentially without an owner, a life without prospects that was unworthy of this historic property. The empty building landed up in the ownership of the city in the second half of the 1990s. In the interest of rehabilitating the building, the municipal government announced an architectural design competition. Expert research uncovered the history of the building as well as significant painted decorations on its interior.

Its rehabilitation was only possible years later, which is when the final function of the building was determined. It became a museum of bricks as well as a home for the art collection of Károly László, which had been looking for a proper site for a long time. The well thought out function and the cooperation of the collaborators resulted in an exemplary rehabilitation. The historic character of the building was preserved, and the new elements speak the language of contemporary architecture while still creating a harmonious unity with the old sections. The original mansard roof of the palace was restored. The attic space is for exhibitions and its architectural solution does not disrupt the overall composition. The atmospheric courtyard that has a great view was also retained. The composition of the plastering used on the street façade, as well as its vine-gray coloration produced with ground charcoal, was made by employing traditional materials and techniques. In some places the frescoes were fully restored, while elsewhere they only needed cleaning and conservation. This not only meets the needs of the contemporary art exhibit, but also makes the age, history and value of the Baroque spaces comprehensible to the visitor.

NON EST MORTALE
QVOD OPTO

Közreműködők / Project participants

Építész / Architects:
Karácsony Tamás, Klobusovszky Péter, Kern Orsolya
Kutató / Research:
G. Lászay Judit, Nagy Éva, Bán Beatrix
Kivitelező / Contractor:
Vemépszer Kft.
Építtető / Owner:
Veszprém Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala
Műemléki felügyelő / Conservation officer:
Németh Katalin

2008

Budapest, Múzeum körút 6–8., ELTE Gólyavár

Az épület eredetileg 1897-ben, Pecz Samu tervei szerint, előadótermeket magában foglalva épült. Használata során igen sok funkcionális változtatást szenvedett el: első sorban eredeti belső kialakításait érintette, de homlokzatai is kedvezőtlen átalakulásokon estek át. Mindezek mellett tömegalakítása, homlokzati architektúrája lényegében megőrizte az eredeti megjelenés fontos elemeit.

A most befejeződött helyreállítás az Eötvös Loránd Tudományegyetem igényeinek megfelelően valósult meg, s az épületben egy nagy s egy kisebb előadóterem jött létre, összesen mintegy 650 fős befogadóképességgel. E kapacitásnak megfelelően kellett biztosítani a kiszolgáló helyiségeket, illetőleg az épületen belül a közönség megfelelő mozgását.

Az új követelményeknek megfelelő programot a tervező úgy javasolta elhelyezni a meglévő épületben, hogy a tömegnek és a homlokzati rendszernek eredeti karaktere nem változott. A többszöri átalakítások következtében az eredeti belső terek teljesen elpusztultak, ezért a mostani korszerűsítés új alaprajzi belső szervezést engedett meg. Az adottságok jó kihasználásával a belső funkcionális rend tisztán áttekinthetővé vált. A helyreállítások során alkalmazott új kiegészítések az épület megmaradt eredeti értékeit jól hangsúlyozzák.

The Gólyavár from ELTE 6–8 Múzeum Boulevard, Budapest

This building was originally constructed in 1897 according to the plans of Samu Pecz and included lecture halls. During its operation it suffered quite a few functional changes that primarily affected its original interior design, and its façades were also altered. Through all of this, the modeling of its volumes and the architecture of its façades essentially retained the important elements of its original appearance.

The rehabilitation that has now been completed was performed according to the needs of the university. One large and one smaller lecture hall were created in the building, and these have a total capacity of 650 people. There was a need to provide service areas and sufficient space for the movement of this many people.

The architect suggested arranging the elements to fulfill these new requirements within the existing building in a manner so as not to change the original character of its volume and system of facades, and while utilizing the given qualities of the ground plan to organize the various systems of visitor traffic according to a clear order. As a result of the many earlier alterations for quite dissimilar functions, no appreciable remains of the original shape of the interior spaces had been preserved. This allowed for a modern arrangement in the current rehabilitation, which the architect was able to integrate with the character of the building.

Közreműködők / Project participants

Építész / Architects:
Kun Zoltán, Oszwald Éva
Kutató / Research:
Kun Zoltán, Oszvald Éva
Építtető / Owner:
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Kivitelező / Contractor:
Kipszer FT ZRT
Műemléki felügyelő / Conservation officers:
Vízy László, Deli Sándor

2008

Szeged, Főpályaudvar (Indóház)

A szegedi Főpályaudvar épülete önmagában véve is egyedi kialakítású, hiszen kétszintes elrendezésével kora hasonló alkotásaitól eltérő megoldást mutat. A 20. század elején épült Pfaff Ferenc, a MÁV építésze tervei szerint. Megbontott tömegalakítással a hangsúlyos, tornyokkal díszített középrészben, monumentális térben kapott helyet a vágányok szintjéről az utcára levezető lépcsőrendszer. Mind az épület külső megjelenésében, mind pedig kiemelt belső tereiben az eklektika gondolkozásmódjának megfelelően a gazdag díszítettség a jellemző, képző- és iparművészeti alkotások jeles választékával. Az épületet a háborús pusztítások helyreállítása után az 1960-as években „tatarozták", jelentős változásokat okozva.

Korszerű helyreállítására 2005-től kezdődően került sor. Ennek keretében gondos vizsgálatokkal tisztázták az eredeti díszítőrészletek állapotát, számbavették a hiányokat és torzításokat, döntöttek a restaurálás, illetve pótlás lehetőségének mértékéről. A tervpályázaton kiválasztott építészek terveikben visszaállították az épületnek mind a külső, mind pedig a reprezentatív belső tereinek megjelenését. A korszerű igényeknek megfelelően az utasok kényelmét a főlépcsőház eredeti megjelenését nem zavaró mozgólépcső is szolgálja. Az épületet 2005-ben műemlékké nyilvánították. A helyreállítást követően az állomás előtti tér felújítása is megtörténik.

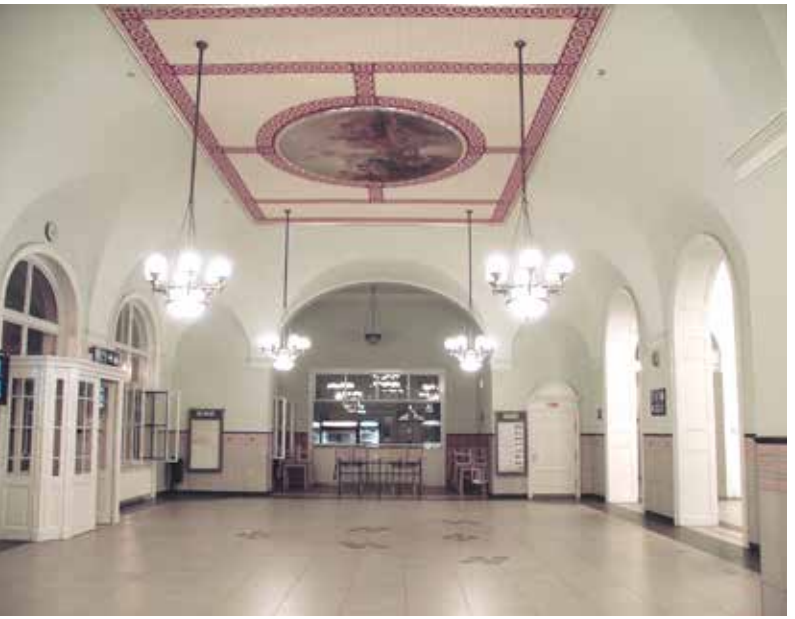
Main Railway Station, Szeged

The Szeged Main Railway Station building has a unique arrangement in and of itself, since its two storied set-up shows a solution that differed from other similar works of its time. It was constructed at the beginning of the 20th century according to the designs of Ferenc Pfaff, the architect for the Hungarian State Railways. Within its open plan, there are stairways leading down to the street level from the level of the platforms in the monumental space of the central section whose exterior is adorned with accentuated towers. In both the exterior appearance of the building and in its prominent interior spaces the rich ornamentation is in accordance with the Eclectic mentality, containing a characteristic and outstanding range of works of fine and applied art. Following the rehabilitation of the building due to war damage, it was "overhauled" in the 1960s, causing significant alterations.

Its modern rehabilitation began in 2005. Within the framework of this, careful examinations shed light on the condition of the original decorative elements, missing and damaged pieces were recorded and the possibilities and scope of their restoration or replacement was determined. The architects selected in the design competition restored the appearance of both the exterior and the imposing interior spaces in their plans. In accordance with contemporary demands, an escalator provides ease of use for the travelers without disturbing the original appearance of the main stairway. The building was listed as a historic property in 2005. Since the rehabilitation, the renovation of the square in front of the station house has also begun.

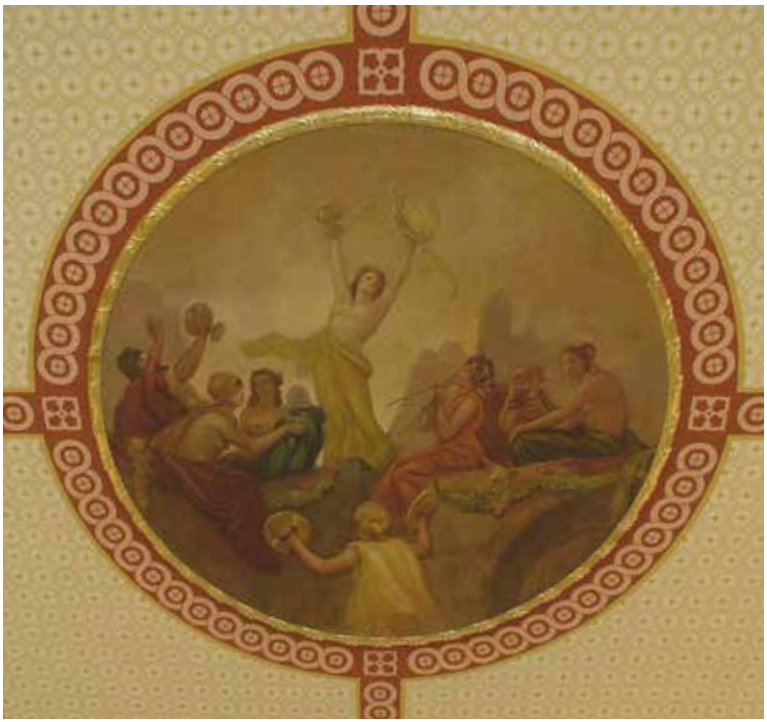

Közreműködők / Project participants

Építész / Architects:
Hajós Építész Iroda Kft., Hajós Tibor
Kutató / Research:
Hajós Tibor
Építtető / Owner:
MÁV Zrt
Kivitelező / Contractor:
Délépítő-Ornament 2000 Konzorcium
Restaurátor / Restoration:
Csúcs László András, Kovács András, Somos Tamás, Dvorszky László
Műemléki felügyelő / Conservation officers:
Széphegyi László, Mátyus Zoltánné

2008

A Székesfehérvár, Hiemer-Font-Caraffa ház

A székesfehérvári történeti belvárosban a kiemelkedően hangsúlyos elhelyezkedésű épülettömb három utcával határos. Az idők során a több épületből egységessé formálódott együttes eredete – a város fejlődésével szorosan összefonódva – középkori alapokig nyúlik vissza, majd lényegében a 18. században formálódott mai alakjára. E nagyon összetett fejlődés nyomán az egyes épületrészek gótikus, illetve zömmel barokk és rokokó építészeti vonásokat őriztek meg. A város központjában a Városháza térre néző telekcsoport alkotta tömb a 19. század óta közfunkciót látott el addig, amíg az együttest leromlott műszaki állapota miatt 1990-ben bezárták.

Az épület helyreállítását a műemlékvédelemben elvárható történeti, építéstörténeti, épületrégészeti, szerkezeti kutatás előzte meg. Az ezek eredményeire támaszkodó felújítás az épület architektúrája minden elemét gondosan megőrizte illetve visszaállította, a pótlásokat az eredetieknek megfelelően készítette. A szakszerű helyreállítást jól egészíti ki a homlokzatok – a falfelületek és a nyílászárók – gondos mérlegeléssel választott színezése. Az eddig elkészült épületrészek méltó elemévé váltak a város központi terének. Az épülettömb helyreállítása folytatódott, Székesfehérvár egyik leglátványosabb barokk épülete vált újra közkinccsé.

Hiemer-Font-Caraffa House, Székesfehérvár

This edifice is bounded by three streets in an outstandingly evocative part of Székesfehérvár's historic downtown. The origin of this complex, created through the amalgamation of several buildings over the years, stretches back to the Middle Ages and is closely intertwined with the development of the city, but its present appearance essentially took shape in the 18th century. As a result of this convoluted development process, certain sections preserved Gothic features but the majority has Baroque or Rococo characteristics. This group of lots in the center of the city facing the City Hall Square contained public offices from the 19th century up until it was closed in 1990 due to its poor structural condition.

The rehabilitation of the building was preceded by historic, architectural history, archeological and structural research, as is expected in historic preservation projects. The rehabilitation project that relied on these results carefully preserved and restored every element, and any replacement pieces were manufactured to conform to the originals. The expert rehabilitation is complemented by the carefully chosen paint scheme of the façades, including the fenestration. The sections of the building that have been completed have become worthy elements of the city's central square. The rehabilitation of the complex is continuing and one of Székesfehérvár's most spectacular Baroque buildings has once again become a public treasure.

Közreműködők / Project participants

Építész / Architect:
Koch Péter DEKO-ART építész iroda
Kutatás / Research:
Farkas Zoltán, Bartos György , MenténYi Klára, Mezey Alice, Dr. Siklósi Gyula, Lángi József
Restaurálás / Restoration:
Kovács Attila, Jakab Magdolna, Jakab Matild, Juhász Györgyi, Lángi József, Kisterenyei Ervin, Bálint István, Kóbor Zsolt, Zágoni Péter, Szebényi Judit, Soós László
Építtető / Owner:
Székesfehérvár Megyei Jogú Város Gazdaságfejlesztési és Európai Koordinációs Irodája (Érsek Edit)
Kivitelező / Contractor:
FETÉV-SZER Építőipari Kft. (Móricz Zoltán főépvez)
Műemléki felügyelő / Conservation officer:
Csutor Éva

2009

Budapest, Jókai utca 6., Irodaépület

A mai épület a 20. század legelején eklektikus, neo-barokk bérházként épült. A második világháborúban erősen megsérült házat teljesen átformálták. Akkori funkciója a Kereskedelmi és Pénzügyi Dolgozók Szakszervezetének székháza volt. A szocreál előtti modernista lendület a házat teljesen átépítette. 1948–50-ben Gyárfás Iván és Vincze Pál voltak az átalakítás tervezői. Az eredeti bérházból látható módon semmi nem maradt: a beépítést túlzottan besűrítő, Ó utcára merőleges udvari szárnyat lebontották, az épületre két új szintet építettek, udvarában előadótermet helyeztek el. Az átalakítás eredményeként az egykori lakóház teljes értékű elegáns és mértéktartó modernista középületté vált. Újjáalakított homlokzata és új lépcsőháza az épület fő értéke. Védetté nyilvánítása ennek ellenére a legutóbbi időben sem történt meg, de a telek műemléki jelentőségű területen fekszik. Bár fölmerült a funkcióját vesztett, romló állagú épület lebontása, a megbízó – hallgatva a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal szakembereinek tanácsára –, megtartása és felújítása mellett kötelezte el magát. A felújítás 2008-ban megtörtént. Az értékes tereket és térkapcsolatokat – mint a főlépcsőház, a közlekedők, a kongresszusi terem valamint a tetőterasz – megőrizték és magas építészeti színvonalon újították fel. Jelentősebb átalakítás a belső udvar terében történt, de ez a városképi megjelenésen nem változtatott. A helyreállítással az épület továbbra is a második világháborút követő rövid koalíciós időszak modernizmusának kiemelkedő példája maradhatott.

Office Building 6 Jókai Street, Budapest

The present building here was constructed as an Eclectic Neo-Baroque apartment block at the very beginning of the 20th century. It was severely damaged in the Second World War and then was completely renovated. At that time it was the headquarters for the Professional Association of Commercial and Financial Workers and was completely remodeled in the Modernist style that preceded Social Realism. Iván Gyárfás and Pál Vincze were the architects of this project that took place in 1948-50. Nothing visible remained from the original apartment block. The courtyard wing perpendicular to Ó Street that made the lot too crowded was demolished, two new floors were constructed and a lecture hall was placed in the former courtyard. As a result of the remodeling, the former apartment house truly became an elegant and coherent Modernist public building. The major assets of the building are its remodeled façade and new stairway. Despite this, even recently it was not listed as protected, although the lot is in a historic district. While the idea arose of demolishing the building, which had been abandoned and was in deteriorating condition, the client – listening to the advice of the National Office of Cultural Heritage – committed itself to retaining and rehabilitating it. The rehabilitation project took place in 2008. The valuable spaces and the system of circulation – such as the main stairway, the hallways, the convention hall and the roof terrace – were preserved and rehabilitated with a high level of architectural quality. There was a significant remodeling of the interior courtyard, but this did not affect the building's appearance from the street. Throughout the project this building has been able to remain an outstanding example of the Modernism originating from the brief coalition period following the Second World War.

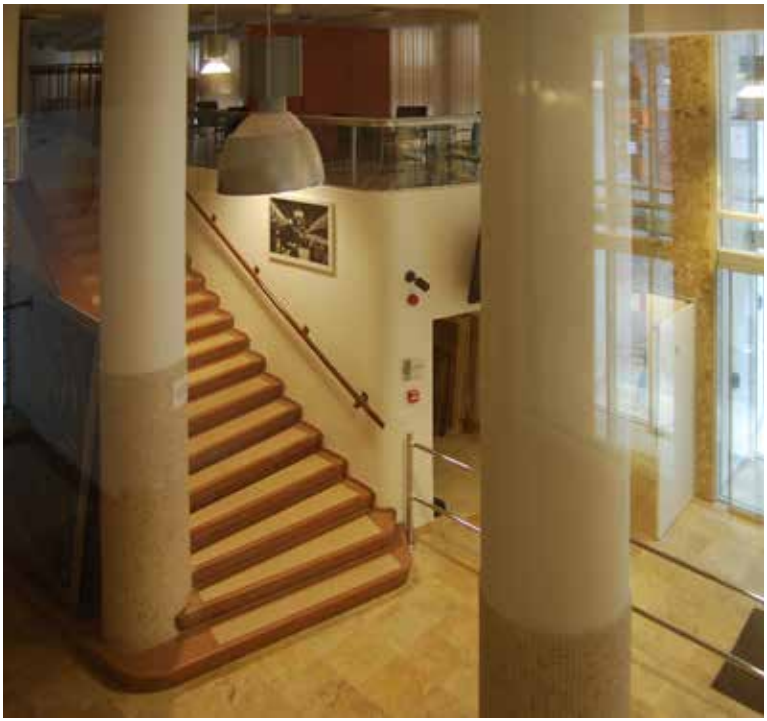

Közreműködők / Project participants

Építész / Architect:
Brjeska Gábor
Belsőépítész / Interior designer:
Fias Berta
Építtető / Owner:
Jókai utca 6. Irodaház Kft.
Kivitelező / Contractor:
KIPSZER
Műemléki felügyelő / Conservation officer:
Tahi-Tóth Ilona

2009

Budapest, Fővárosi Állat- és Növénykert

1909-ben, az akkor 44 éves, teljesen lepusztult Állatkert területén új létesítmények felépítéséről határozott a tulajdonos Székesfőváros. Három év alatt létrejött az Európa hírű, mindenki által csodált Állatkert, amelynek leghíresebb tervezői Neuschloss Kornél, Kós Károly és Zrumeczky Dezső voltak. Az 1996-ban indult felújítás során az Állatkert vezetőit az a felismerés vezette, hogy az együttes nemzetközi viszonylatban is kiemelkedő különlegességét műemlék jellege adja, hiszen építészeti nívói
nem maradnak el zoológiai és botanikai értékeitől. Az elmúlt években megvalósult többek közt a Nagyragadozók háza, a Kismajom-ház, a Fácános-ház, a Pálmaház és az Akvárium felújítása. A Vastagbőrűek házának helyreállítása magában foglalta az egykor lebontott torony rekonstrukcióját is. Ezt a munkát Europa Nostra díjjal is kitüntették. A tornyon kívül több más elpusztult épület visszaépítésére is sor került, így például a Norvég ház, a Tejcsarnok, vagy legújabban a Krokodilház. A teljesen új épületek kortársmegfogalmazásúak, mint például a bejárat melletti elárusító pavilon, a Bonsai-pavilon vagy a Lepkeház.
A helyreállítás alatt álló Nagyszikla belső terének hasznosítása az Állatkert számára stratégiai jelentőségű, hiszen a hatalmas kihasználatlan terület a legjelentősebb fejlesztési lehetőségeket rejti a kertben. A Nagyszikla külseje már elkészült, megnyíltak régi sétaútjai, amelyekre a második világháború óta nem lehetett felmenni.
Megvalósult a kert legnagyobb új állattartó épülete is, a Szavanna-ház. A kifutóival a Nagysziklához kapcsolódó új épület nemcsak állatok bemutatója, hanem kiállítás is, ahol több mint 40 műtárgy idézi az itt élő állatok származási helyét, Afrikát.

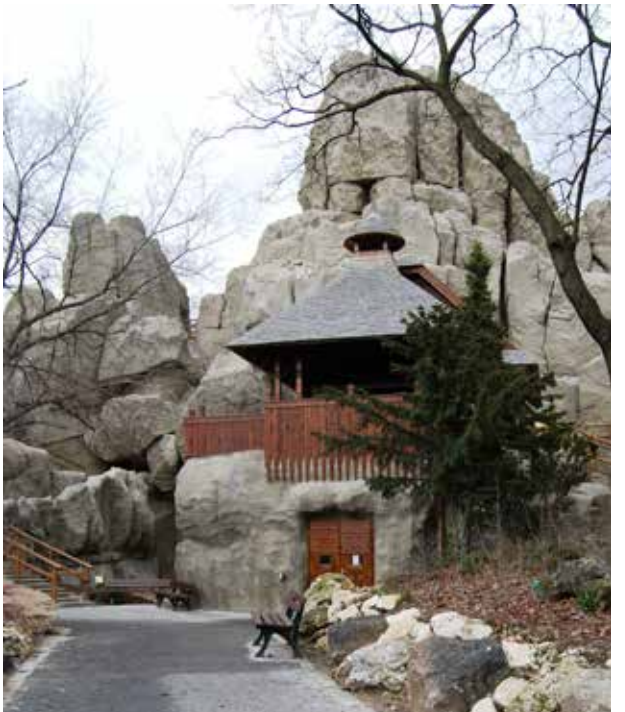
Budapest Zoo and Botanical Garden

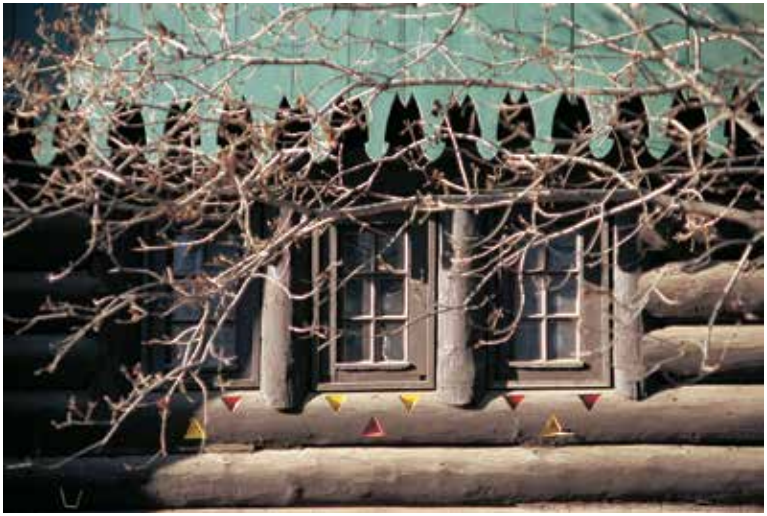
In 1909 the City of Budapest, the owner of the then-neglected 44 year-old Zoo, decided to erect new structures on its site. In three years a new Zoo was constructed that amazed everyone and was renowned throughout Europe. Its most famous architects were Kornél Neuschloss, Károly Kós and Dezső Zrumeczky. During the course of the renovation project begun in 1996, the directors of the Zoo have understood that the complex's historic character, which is of outstanding quality even by international standards, is provided by its architecture and this character cannot be separated from the zoological and botanical assets. Over the years the rehabilitation of the Large Predator's House, the Small Monkey House, the Pheasant House, the Palm House and the Aquarium, as well as other projects have been completed. The rehabilitation of the Pachyderm House also included the reconstruction of a tower that had been demolished earlier. This work was rewarded with a Europa Nostra Award. In addition to the tower, several other buildings that had fallen into ruin were rehabilitated, for example the Norwegian House, the Dairy Hall and most recently the Crocodile House. Other buildings that are entirely new were designed in contemporary styles, such as the shop pavilion, the Bonsai Pavilion and the Butterfly House.
The utilization of the interior spaces of the Great Cliff, an artificial hill which is currently being rehabilitated, is of strategic significance for the Zoo since it is an enormous unutilized area that contains the greatest development potential in the park. The exterior of the Great Cliff has been completed and its old walking paths that had been closed since World War II have been reopened.
The Zoo's largest new animal exhibit building has also been completed, the Savannah House. This new building, which is connected to the Great Cliff through its outdoor enclosures, is not only for exhibiting animals, but also contains a museum exhibit with over 40 works of art that conjure up Africa, the home of the animals living here.

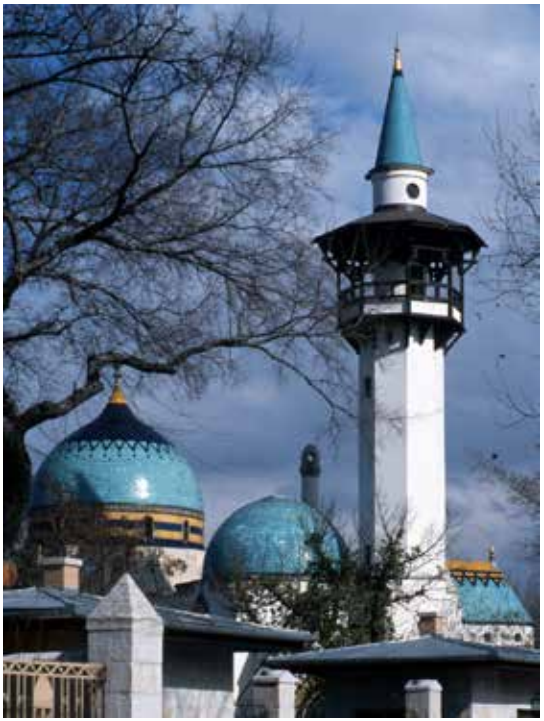

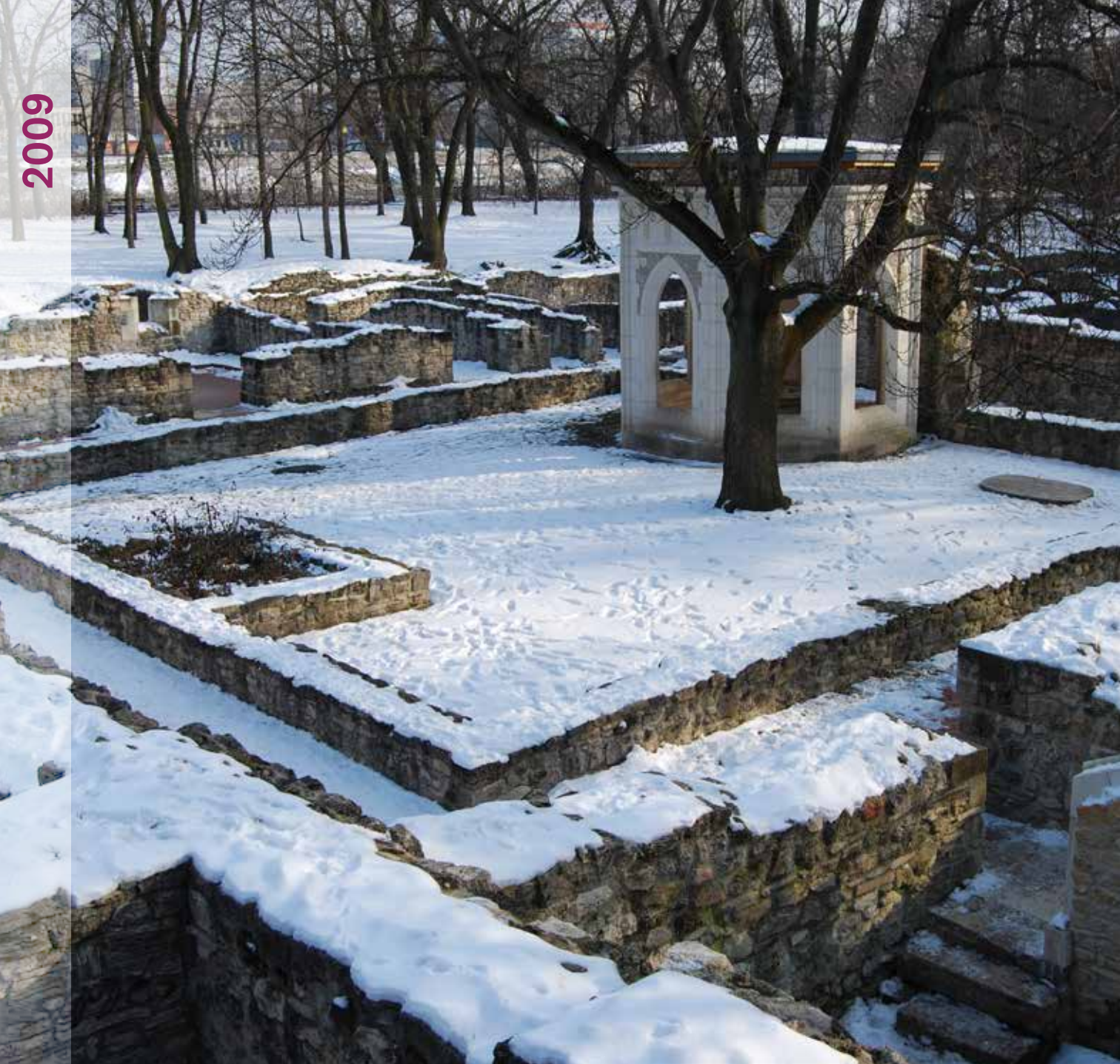
Közreműködők / Project participants

Építész / Architects:
Anthony Gall, Czégány Sándor, Kugler Katalin, Kiss Péter, Ükös Tamás, Pagony Kft., Beöthy Mária
Kutató / Research:
Anthony Gall, Kiss Péter
Építtető / Owner:
Fővárosi Állat- és Növénykert
Kivitelező / Contractors:
Magyar Építő Zrt., Rezonátor Kft., Polaris Kft., Potimex Kft., Novothern Kft. Architekton Zrt. Strabag Zrt,
Műemléki felügyelő / Conservation officer:
Lampert Rózsa

2009

Budapest, Margitsziget Domonkos kolostor

A IV. Béla által 1252-ben alapított Nyulak-szigeti Domonkos-rendi zárda a középkorban nemcsak a sziget legfontosabb egyházi intézménye volt, hanem az ország leggazdagabb és legjelentősebb apácakolostora. A mai romterület a templom magasan álló falait és a kolostorépület feltárt és helyreállított részleteit foglalja magában, Árpádházi Szent Margit egykori sírhelyével. A királyi udvarhely helyreállítása hiteles rom-bemutatás, az ablakok, ajtók szemléltetése, a falfestés, a középkori padlók restaurálása szakszerű és elegánsan visszafogott. Különösen finom a templom késő gótikus szentélyének részbeni visszaépítése. A falfelületek kiegészítéséhez használt mészkő kváderek utalása jól harmonizál az egész kolostor-együttest összefogó vörös tégla padlóburkolat alkalmazásával.

A 2008-ban elkészült munkák legértékesebb része az apácakarzat jelölése. A kilátóhelyként működő karzat a látogató számára jól áttekinthetővé, azaz érthetővé teszi a teljes romterületet, fémszerkezete szinte hozzá sem ér a kőfalak maradványaihoz. A torony tömegét falazott, de kortárs szerkezet jelzi. A karzathoz hasonlóan rozsdamentes acél szerkezetű a kilátóhíd is, amely a romterület dunai bejáratát adja. A megmaradt fragmentumok, valamint a feltárt alapfalak segítségével tömegében visszaépült a kúthház: tetőszerkezetét a faltestektől ellebegő modern fedésként tervezték. A kortárs építészeti eszközöket használó gondos és érzékeny romkonzerválás kedvező fogadtatása remélhetőleg lendületet is adhat a romkert további emlékeinek helyreállításához.

Dominican Convent on Margit Island, Budapest

The Dominican convent established by Béla IV in 1252 on Nyulak Island was not only the island's most important religious institution in the Middle Ages, but also was the country's richest and most significant nunnery. The present-day archeological site contains the walls of the church that still stand tall, as well as the excavated and restored walls of the convent building, with the former grave site of Saint Margaret of the House of Árpád. In the royal courtyard rehabilitation the authentic exhibition of ruins, the presentation of the windows and doors and the restoration of murals and medieval flooring were professionally executed and are elegantly restrained. The partial reconstruction of the church's late Gothic chancel is particularly refined. The indication of the limestone ashlar blocks used to fill out the wall surfaces harmonizes with the unifying use of red brick floor paving throughout the entire convent complex.

The most valuable section of the project that was completed in 2008 was the indication of the nun's choir. This gallery functions as a lookout point allowing the visitors to survey and understand the entire archeological park, and its metal structure hardly touches the remains of the stone walls. The volume of the tower has been reconstructed, but is indicated through a contemporary structural design. The overlooking bridge also has a stainless steel structure similar to that of the gallery, and provides an entrance to the archeological park from the Danube. The well house has been reconstructed with the aid of its surviving fragments and excavated foundation walls. Its roof was designed as a modern structure that seemingly floats over the walls. The favorable reception of the careful and sensitive conservation of the ruins using contemporary architectural methods will hopefully provide an impetus for the rehabilitation of the archeological park's other remains.

Közreműködők / Project participants

Építész / Architect:
Róth János
Kutató / Research:
Írásné Melis Katalin, Kovács Eszter
Építtető / Owner:
Budapest Főváros Főpolgármesteri Hivatal Település és Értékvédelmi Ügyosztály (Kiss Katalin, Juhász Veronika)
Kivitelező / Contractor:
ÓMEN Bt. (Juhász Kálmán kőrestaurátor)
Műemléki felügyelő / Conservation officers:
Marjai Sándor, Czakóné Völgyes Cecília

2010

Balatonfüred-Arács, Lóczy utca 51., Üzletház

Balatonarács máig őrzi régi településrendjét. Ebbe a környezetbe épült fel az új üzletház. A számos rossz környezetromboló példa ellenére itt kiemelkedő és példamutató módon harmonikusan illeszkedik a beépítés a faluszerkezet rendjéhez, az új épület tiszteletben tartja a környezet történeti és természeti értékeit. Ez az épület annak bizonyítéka, hogy egy mai mértéktartó kereskedelmi épület megfelelő építészeti eszközökkel a műemléki környezetben is a történeti együttes harmonikus, arányosan illeszkedő színvonalas részévé válhat.

A CBA áruház és kávézó Balatonarácson feltűnés nélkül simul bele környezetébe, megőrizve a régi és az új közötti harmóniát – a hajdan ott állt lakóépület reinkarnációjával újjáteremtve a kialakult kis főteret, megőrizve a település léptékét, a harmonikus utcakép arányait. Az egykori beépítés elrendezését az új épület megtartja, a funkcionális részek közötti hierarchikus tagolásával, anyaghasználatával is a hagyományos építési módot követi. A saroktelken álló ház tiszta, egyszerű formanyelve egységes építészeti karaktert mutat: rend, bölcsesség, nyugodtság és derű, egyensúly és életszeretet sugárzik át minden homlokzatán.

Market, 51 Lóczy Street, Balatonfüred-Arács

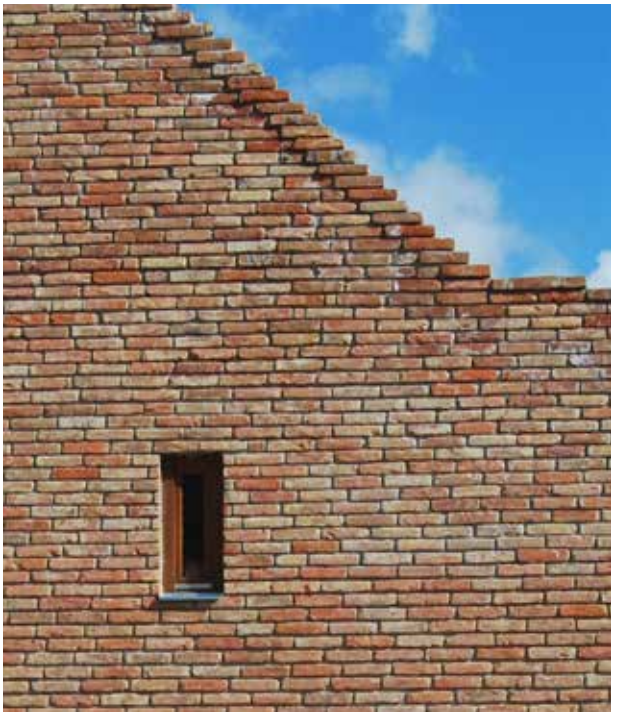
Balatonarács preserves its old urban structure to the present day and it was in this environment that the town erected a new commercial building. In contrast to numerous bad examples elsewhere that destroy the character of their surroundings, here the new development integrates harmoniously into the historic fabric in an outstanding and exemplary manner. The new building respects the historic and natural character of its environment. This is proof that a modern commercial building that is properly scaled can become a harmonious, well-proportioned, high-quality component of a historic district through the use of the correct architectural methods.

The CBA store and coffee shop inconspicuously blend into the surroundings in Balatonarács, maintaining harmony between the old and the new. This reincarnation of a dwelling house that once stood here reestablishes the shape of the little main square, preserving the scale of the town and the harmonious proportions of the streetscape. The new building maintains the scheme of the former pattern of construction with a hierarchical division of functional sections, and its use of materials also follows the traditional methods of construction. The clean, simple formal language of this corner building displays a unified architectural character. Order, wisdom, tranquility and cheerfulness, balance and joie de vivre radiate from every façade.

Közreműködők / Project participants

Építész / Architect:
Vér Péter
Építtető / Owner:
POL-S Kft. (Polyák Sándor)
Kivitelező / Contractor:
Fehér Kálmán és cégcsoportja
Műemléki felügyelő / Conservation officers:
Deli Sándor, Németh Katalin

2010

Budapest, Andrássy út 23., Wahrmann-palota

Az Andrássy út 23. számú Wahrmann-palota 1882–1884 között épült Freund Vilmos tervei szerint. Az épület méltó helyéhez, a Sugárút egyik legrangosabb, az Operával szembeni telkéhez. Teljes megjelenése, részletei, anyagai a helyszín és a korszak legnívósabb épületei közé emelik.

Az igényes helyreállítás mellett új funkció került az épületbe, a történeti palota bővítése és kiegészítése a kortárs építészet hangnemében készült. Az irodaházzá alakított egykori bérpalota a helyreállítás során megőrizte értékeit, eredeti pompájukat kapták vissza terei, az egykori tulajdonos reprezentatív lakása régi fényében ragyoghat. Külső és belső homlokzatain gondosan restaurálták díszeit, sgrafittóit.

Az új részek kialakítása, az udvarlefedés és a bővítés eleganciájában, építészeti minőségében követi a régi épületet, de hangnemében, formálásában összetéveszthetetlenül kortárs megfogalmazású. A legfelső szintre vezető lépcső a régi meghosszabbítása, mely mai megjelenésével mértéktartóan képes összhangot teremteni az épület új és régi része közt. Az egykori zárófödém feletti bővítés az udvar felől visszafogott üveghomlokzat mögé, az utcák felé az eredeti homlokzatot záró balusztrád mögé húzódik, így az épület megjelenését nem zavarja. Kiemelkedő és példamutató módon valósult meg a történeti épület felújítása és új rendeltetés céljára történő átépítése, bővítése.

A példa bizonyítja, hogy gondos, aránytartó tervezéssel jól együttműködnek a műemlék épülethez illeszkedő új kiegészítések.

Wahrmann Palace, 23 Andrássy Avenue, Budapest

The Wahrmann Palace at 23 Andrássy Avenue was built according to designs by Vilmos Freund between 1882 and 1884. This building is worthy of its location across from the Opera, one of the most distinguished sites on the avenue. Its entire appearance, its details and materials place it amongst the finest buildings of the time and in this area.

Along with a thorough rehabilitation the building was given a new use, and the expansion and additions to the historic palace were made in a contemporary architectural mode. This former apartment house was transformed into an office building while retaining its character during the rehabilitation project. The interiors regained their original splendor and the stately apartment of the former owner can now shine in its past glory. The ornamentation and sgrafitti on the exterior and interior façades was carefully restored.

The construction of the new sections, the roofing of the courtyard and the additions mirror the original building in elegance and in architectural quality, but they are unmistakably contemporary in their tone and modeling. The stairway leading to the uppermost story is an extension of the old one but has a modern appearance and is able to create concord between the new and old sections of the building without any other devices. The addition above the former uppermost ceiling stretches behind a restrained glass façade towards the courtyard and behind the balustrade atop the original façade towards the street, so it does not disturb the appearance of the building. The rehabilitation and alteration/extension of this historic building for a new use was realized in an outstanding and exemplary manner.

This example shows that through careful design that stays in proportion, new integrated additions can work together well with a historic property.

Közreműködők / Project participants

Építész / Architects:
Kőnig Tamás, Wágner Péter
Kutató / Research:
Bor Ferenc (Hild-Ybl Alapítvány)
Project manager / Project manager:
HI Gruppo
Építtető / Owner:
Leuven Kft
Kivitelező / Contractor:
Reneszánsz Zrt.
Műemléki felügyelő / Conservation officer:
Tahi-Tóth Ilona

2010

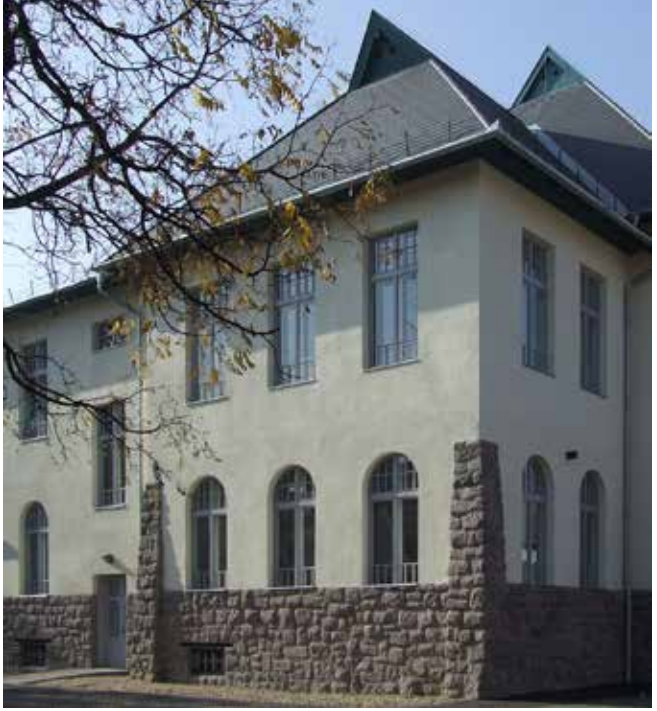

Ózd, Városi Művelődési Központ, volt Olvasó Egyleti székház

A Rimamurány Salgótarján Vasmű Részvénytársaság Ózdi Gyári Felvigyázó- és Munkásszemélyzet Olvasó Egylete (alapítva:1884) első székházát váltotta fel a Marschalkó Béla által magyar-szecessziós stílusban tervezett, a Rima művek költségén 1923–24-ben emelt, a 20. század során többször felújított reprezentatív színház-épület.
A 2005 óta műemlékként védett épület színházi célú ismételt helyreállítása és új rendeltetés céljára történő átépítése, bővítése a műemléki értékek megőrzésével és felszínre hozásával valósult meg. A tervezés és a kivitelezés kiemelkedő és példamutató módon igényes munka, az eredeti terv és megvalósítás szellemében történt. A helyreállítás magában foglalja a színházi nézőterem felújítását, a földszinti és emeleti foyer, valamint az emeleti táncterem rekonstrukcióját. Megújult a mennyezeti üvegmunka, a belső téri díszítő festés és a berendezések (köztük a díszes csillárok és falikarok) nagy része. 2009-ben elkészült a főhomlokzati sgrafitto restaurálása valamint a két színpad-közeli falpillér és a bejárati terazzo burkolat művészi rekonstrukciója. Az épület külső környezetének a tervekben szintén szereplő megújítása egy elkövetkezendő ütem feladata.
A tudományos kutatási eredményeken alapuló helyreállítás példásan szolgálja egyszerre az értékőrzést és a mai igényeket kielégítő funkciókat.

Municipal Culture Center, the former Reading Society Hall, Ózd

The original Rimamurány Salgótarján Iron Works Company's Ózd Factory Supervisors and Workers' Reading Society Hall (established in 1884) was replaced by a stately theater building designed by Béla Marschalkó in the Hungarian Art Nouveau style. This new building was funded by the Rima Iron Works and was erected in 1923–24, but it has been renovated several times throughout the 20th century.
The most recent rehabilitation of this building, which has been listed as a historic property since 2005, was for its use as a theater but also included remodeling and an addition to provide for new uses. This project was performed so as to preserve and reveal its historic character. The design and realization of the project was demanding work, but was performed in the spirit of its original design and construction in an outstanding and exemplary manner. The project included the rehabilitation of the auditorium and the restoration of the foyers on the ground level and upper floor, as well as the dance hall on the upper floor. The glasswork on the ceiling, the decorative painting of the interior and the majority of the furnishings (including the ornamental chandeliers and wall lamps) were restored. Furthermore, in 2009 the reconstructed artistic painting of the two pilasters next to the stage, the restoration of the sgraffito on the main façade and the artistic reconstruction of the terrazzo paving at the entrance were completed. The revitalization of the exterior environment of the building was also included in the plans and will take place next.
This project was based on the results of scholarly research, and serves both to preserve the historic character and to satisfy current demands in an exemplary manner.

Közreműködők / Project participants

Építész / Architects:
Rudolf Mihály, Szamosi Endre, Bereczki Zoltán
Kutató / Research:
Csontos Györgyi, Simon Zoltán
Restaurátor / Restoration:
Nemessányi Klára, Boromissza Péter, Háger Szilvia, Fata György
Építtető / Owner:
Ózd város
Kivitelező / Contractor:
FK Raszter Zrt.
Műemléki felügyelő / Conservation officer:
Sárközy Sebestyén

2011

Budapest, Rácz-fürdő

A Rácz-fürdő legrégebbi része a 16. századi törökkori medencetér és a hozzá csatlakozó mellékterek. Előbb barokk együttes épült hozzá, később az 1860-as években Ybl Miklós által tervezett romantikus, historizáló részekkel egészült ki, majd 1890-ben neobarokk bejárati építménnyel bővült. A második világháborúban súlyosan megsérült épületben komoly kárt okoztak a későbbi durva bontások is. A megmaradt részeket igénytelenül újították fel.

A most elkészült helyreállítás során a szükséges új kiegészítések visszafogott, modern hangvételben készültek. Ez a megoldás visszafogottságával, semleges üvegfelületeivel, felülvilágító rendszerével, 60 fokos raszterével egységbe vonja a teljes együttest, egyúttal kiemeli a megőrzött, illetve a visszaállított értékes történeti részeket.

A török medencetér bevilágító opeionja alatt a medence eredeti tömbkövei maradtak meg. A törökkori hangulatot még mai világítótest sem zavarja: a látogató hordozható lámpát kap. A falakat vörös török vakolat fedi. Ybl megmaradt, felülvilágítós melegvizes kupolaterét gondosan helyreállították. A szintén Ybl tervezésű zuhanycsarnokot és a hozzá kapcsolódó langyos-vizes kupolateret a második világháború után lebontották, de ábrázolások, maradványok alapján „makettként" épülhetett újra: kívülről különös formájú vasbeton héj, de belseje híven követi az eredetit részleteikkel, szerelvényeikkel együtt. A neobarokk bejárati épület külső-belső részleteivel, feliratával visszakapta egykori díszes állapotát.

Rácz Baths, Budapest

The oldest part of the Rácz Baths is the 16th century Turkish era bath chamber and its adjoining rooms. First a Baroque building complex was added onto this, then in the 1860s the Romantic Historicist sections designed by Miklós Ybl were completed and finally in 1890 it was expanded with a Neo-Baroque entrance structure. The building was badly damaged in the Second World War and serious harm was also caused by the crude interventions after this. The remaining sections were renovated in a simple manner.

During the course of the rehabilitation that has just been completed, the necessary new additions were performed in an unaffected, modern tone. This solution brings the entire complex together as a unit with its restraint, its neutral glass surfaces, its system of skylights and its organization using a grid of equilateral triangles, while also highlighting the valuable historic parts that have been preserved or restored.

The original stone blocks of the bath have survived, illuminated by the oculus in the dome of the Turkish bath chamber. Not even present-day light fixtures disturb the Turkish era atmosphere; visitors are given portable lanterns instead. The walls are covered with red Turkish plastering. The surviving domed chamber with skylights of the warm water bath designed by Ybl has been carefully restored. The shower room and the connected domed chamber of the tepid water bath were demolished after the Second World War, but were able to be reconstructed as a "model" based on depictions of them and their remains. On the exterior this has a reinforced concrete shell with an unusual form, but its interior faithfully reproduces the original, together with its details and fittings. The Neo-Baroque entrance structure has reacquired its former ornate condition with its exterior and interior details and inscriptions.

RÁCZ-FÜRDŐ

Közreműködők / Project participants

Építész / Architects:
Budapesti Műhely, Dévényi Tamás, Balkai Csaba, Varga Anikó
Kutató / Research:
Bor Ferenc, Bartos György (Hild-Ybl Alapítvány)
Restaurátor / Restoration:
Varga Zoltán Zsolt, Csányi Szabolcs
Építtető / Owner:
Rácz Nosztalgia Kft.
Kivitelező / Contractor:
Magyar Építő Zrt.
Műemléki felügyelő / Conservation officer:
Ferenchalmy Katalin

A·M·D.G·V·M. HONOREM ✝ EREMVS PAVLINA
RENOV ANNO DOMINI ⸗ 643 ERECTA · A &75d

Sopronbánfalva, egykori pálos-karmelita rendház

A sopronbánfalvi pálos rendház és templom a 16. század elejére készült el. A török pusztítás utáni helyreállítás 1643-ban fejeződött be. A refektórium és a felette elhelyezkedő novíciátus 1668-ban épült. A rend 1786-os feloszlatását követően az épületet helyőrségi kórházzá alakították át, majd a karmelita apácák használták 1950-ig, ezután az épület szociális otthonként működött. A rendszerváltás után a visszakapott épületüket a karmeliták eladták.
Az új tulajdonos koncepciója szerint – a hely szellemének megfelelően meditációs jelleggel – a kolostor épületébe szálláshely került. A helyreállítás a még fellelhető értékeket konzerválta és integrálta az új funkcióba. A kerengő kibontott, teli üvegezett nyílásokkal csatlakozik a kolostorudvarhoz. A díszes refektórium eredeti funkciójának megfelelően étkező lett. Az egykori novíciátus mestergerendás, famennyezetes nagyterme közösségi célokat kapott. A padlástér már a barokk korban magas térdfallal épült, így eredeti formájának megtartásával alkalmas volt a hasznosításra. Új keskeny udvari ablakai jól illeszkednek az összképhez. A déli szárnyban, a nyitott fedélszék alatt kiállító- és rendezvénytér, a nyugatiban csoportos meditációs terek kaptak helyet, az északiban a könyvtár. A refektórium stukkós mezőinek teljes mennyezetfestését restaurálták. A kutatás a díszítőfestés nyomait is feltárta, és ezeket is konzerválták. Több más részlet mellett restaurálták az eredeti barokk kori ajtókat és vasalatokat, valamint a novíciátus famennyezetét is. Az épületet helyreállított kert és szerény, új, nyerstéglás melléképületek egészítik ki.

Former Paulite/Carmelite Convent, Sopronbánfalva

The Paulite convent and church in Sopronbánfalva was constructed at the beginning of the 16th century. Its rehabilitation after the Turkish occupation was completed in 1643. The refectory and the novitiate located above it were built in 1668. Following the order's dissolution in 1786, the building was converted into a military hospital, then the Carmelite nuns used it until 1950, and finally the building functioned as a welfare home. After the fall of communism the buildings were returned to the Carmelites, who then sold them.
According to the conception of the new owner, the convent building was turned into accommodations, but with a meditative character in accordance with the spirit of the building. The rehabilitation project conserved the elements that could still be discovered and integrated these into the new function. The glazed openings of the cloister connect to the cloister courtyard. The ornate refectory became a dining room, in accordance with its original function. The main hall of the former novitiate, constructed with a principal ridge beam and wooden ceiling, is used for communal purposes. In the Baroque period the attic had been constructed with a tall knee wall, so it was able to be utilized while preserving its original shape. Its new narrow windows on the courtyard side integrate nicely into the overall appearance. In the southern wing there is an exhibition and events hall under the open roof structure, in the western wing group meditation areas were constructed and a library was placed in the northern wing. All of the paintings within the plastered framework of the ceiling in the refectory were restored. Research uncovered traces of decorative painting, and this was also conserved. In addition to many other details, the original Baroque era doors and their fittings were restored, as well as the wooden ceiling of the novitiate. The building is complemented by its rehabilitated gardens and a modest new brick-sided outbuilding.

Közreműködők / Project participants

Építész / Architects:
Magyari Éva, Pazár Béla
Művészettörténeti kutatás / Art historical research:
Balázsik Tamás
Régészeti feltárás / Archeological investigations:
Gabrieli Gabriella, Nemes András
Művészettörténész szakértő, műemléki konzulens / Art historian and historic preservation consultant:
Dávid Ferenc
Építtető / Owner:
KOGART
Kivitelező / Contractor:
METO ZRT.
Műemléki felügyelő / Conservation officer:
Veöreös András

Az ICOMOS

Egy évvel a Műemlékek és Műemléki Együttesek Konzerválásáról és Restaurálásáról szóló Karta, ismertebb nevén a Velencei Karta aláírása után 1965-ben Varsóban megalapították az ICOMOS-t (Műemlékek és Műemléki Helyszínek Nemzetközi Tanácsa). Ma már 130 tagország tagja a szervezetnek. A párizsi székhelyű nemzetközi, független civil szakmai szervezet munkájával a műemlékvédelemmel kapcsolatos elméleti, módszertani és tudományos-technológiai kérdések ismertté tételét, a műemlékek és építészeti együttesek védelmét segíti elő. Meghatározó a világ műemlékvédelmében, a Világörökség Bizottság állandó műemlékvédelmi szakértő intézménye.

A nemzetközi fórumon is tevékenyen dolgozó tagok saját országukban nemzeti bizottságokba szerveződnek. Feladatuk részvétel a közös munkában, országuk műemlékvédelmi elveinek és gyakorlatának képviselete, hazájuk műemlékvédelmi gyakorlatának megismertetése a világ szakemberei előtt, a nemzetközi ICOMOS-ban kidolgozott műemlékvédelmi irányelvek továbbadása a saját országban. A műemlékvédelem sokszínűségére, egyre kiterjedtebb feladataira való tekintettel a szakértők nemzetközi tudományos szakbizottságokban is kifejtik tevékenységüket.

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottságának tagjai a magyar műemlékvédelem meghatározó szakemberei. Építészek, régészek, művészettörténészek, tájépítészek, restaurátorok, történészek, vegyészek, geológusok, statikusok és a műemlékvédelemhez kapcsolódó minden más szakág képviselői vesznek részt a munkában. A Magyar Nemzeti Bizottság is létrehozta azokat a nemzetközi tudományos szakbizottságokhoz kapcsolódó szakmai bizottságait, amelyeket hazánk műemlékvédelmi sajátosságai megkívánnak.

Céljaink elérése érdekében elsőrendű feladat az ismeretterjesztés, a szakértői tevékenység, publikációk megjelentetése, szakmai állásfoglalások megfogalmazása és végrehajtásuk elősegítése. Itthon az ICOMOS MNB adta ki a Karták Könyvét, az első összefoglaló művet, ahol megismerhető az eddig kiadott összes műemlékvédelemmel kapcsolatos nemzetközi karta, ajánlás, törvény. A 2011-ben 41. alkalommal megrendezett egyhetes Román András Műemlékvédelmi Nyári Egyetem akkreditált nemzetközi továbbképzési fórum.

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság célja, hogy a magyar műemlékvédelem is elfoglalhassa a hazai kultúrában az őt megillető helyet. Ennek érdekében az ismeretterjesztés, a szakértés, a publikációk, a megfelelő állásfoglalások kialakítása egyre nagyobb szerepet kapnak a szervezet életében. Az egész világon megfigyelhető változások miatt itthon is egyre fontosabbá válik értékeink szakszerű védelme.

ICOMOS

ICOMOS (the International Council on Monuments and Sites) was established in Warsaw in 1965, one year after the signing of the International Charter for the Conservation and Restoration of Monuments and Sites, better known as the Venice Charter. Today 130 countries are members of the organization. Through its work, this independent international professional civic organization based in Paris brings attention to theoretical, methodological and scientific/technological issues related to historic preservation and promotes the preservation of historic properties and architectural ensembles. It plays a crucial role in historic preservation throughout the world and is the permanent expert historic preservation advisory body to the World Heritage Committee.

Members organize national committees in their own countries as well as being active in international forums. The tasks of these committees are participating in joint work, representing their country's historic preservation principles and practice, familiarizing the world's experts with the historic preservation practices in their country and introducing the international historic preservation principles elaborated by ICOMOS into their own country. In view of the variety within historic preservation and its ever expanding tasks, the experts also present their activities in expert international scientific commissions.

The members of the Hungarian National Committee of ICOMOS are the leading experts in historic preservation in Hungary. Architects, archeologists, art historians, landscape architects, experts in restoration, historians, chemists, geologists, structural engineers and representatives of every other field related to historic preservation participate in its work. The Hungarian National Committee, in connection with the expert international scientific commissions, has also established expert commissions that are made necessary by the character of our domestic historic preservation activities.

To reach our objectives our primary task is to disseminate information, to publish the activities and writings of experts, as well as to formulate and promote the implementation of professional policies. Domestically, the Hungarian National Committee of ICOMOS published the Book of Charters, the first comprehensive work where all of the international charters, recommendations and laws that have been issued related to historic preservation are collected. The one-week András Román Historic Preservation Summer University is an accredited international continuing education forum that was held for the 41st time in 2011.

The goal of the Hungarian National Committee of ICOMOS is for historic preservation to occupy its rightful place in Hungarian culture. To achieve this, the dissemination of knowledge, expertise and publications as well as the development of proper policies are receiving an ever increasing role in the life of the organization. Due to the changes that can be seen throughout the world, expert preservation of our valuable sites is becoming ever more important.

